

Työministeri Tarja Filatov: Yritysten on kannettava aitoa vastuuta henkilöstöstä

■ Työministeri Tarja Filatov haluaa itsekkäät yritykset vastuuseen irtisanomisten jälkihoidosta. Ministerin mukaan suuri osa yrityksistä kantaa aidosti vastuuta työntekijöistään ja heidän hyvinvoinnistaan. Osa taas lomauttaa ja irtisanoo työntekijöitään ahneuttaan.

Työttömäksi jääneelle teekkarille Filatovilla on hyviä uutisia. Tämän vuoden alusta on ollut mahdollista opiskella kesken jäänyt perustutkinto valmiiksi työvoimakoulutuksena. Koulutukset tosin käynnistyvät verkkaan.

Suurin osa yrityksistä on Filatovin mielestä kantanut ja kantaa yhteiskuntavastuunsa hyvin. Kun talous lähti kansainvälisen tilanteen vuoksi hiipumaan, viesti suomalaisten ikääntymisestä ja siitä, että työvoimasta kannattaa pitää kiinni, meni melko hyvin perille. Työttömyys ei noussut niin nopeasti, kuin talousluvut antoivat aiheen odottaa.

Ministeri Filatovin mukaan nyt eletään toisenlaista aikaa. On yrityksiä, jotka tuijottavat vain osavuositarkastusta ja tavoittelevat isoilla saneerauksilla nousua pörssi-

kurssiinsa.

– Monet yritykset ovat tuottaneet hyvää tulosta, mutta siitä huolimatta ne tekevät rankkoja saneerauspäätöksiä.

Työnantaja, joka irtisanoo hyvästä tuloksesta huolimatta, pitää Filatovin mielestä asettaa vastuuseen niin irtisanottujen työllisyys-, jatko- kuin täydennyskoulutuksetakin. Yrityksen on vastattava kustannuksista, eikä niitä pitäisi voida säilyttää yhteiskunnalle.

Ministeri korostaa kuitenkin, että yritysten tilanteesta on vaikea tehdä yleistyksiä.

– Esimerkiksi it-alan hektisillä

markkinoilla on vielä puoli vuotta aiemmin saatettu tehdä hyvää tulosta, mutta nyt ollaan lähes konkurssissa.

Nämä muutokset ovat nopeita. Yritystä ei pitäisi Filatovin mukaan tuomita aiemman hyvänkään tuloksen perusteella, jos se nyt pyrkii sopeuttamaan tilannettaan ja tekemään myös vaikeita henkilöstöratkaisuja. Niillä voidaan turvata edes jäljelle jääneen henkilöstön työpaikat.

Yritysten todellisen tilanteen arviointi ei ole helppoa, ministeri myöntää. Hän toivoo, että yhteiskunta voisi tulla vastaan olemassa-

olonsa kanssa kamppailevaa yritystä. Kaikkiin työnantajiin samanlaisina kohdistuvat ratkaisut saattavat johtaa huomommin kannattavissa yrityksissä uusiin irtisanomisiin.

Henkilökunnan edustajilla ja toimivalla luottamushenkilöjärjestelmällä on ministerin mukaan suuri merkitys. Perinteisillä, isoilla työpaikoilla työntekijöillä on yhteiset edut ja luottamushenkilön takana seisotaan. Heterogeeniset, pienemmät yhteisöt taas saattavat asettaa hyvinkin luottamushenkilön vaikeuksiin eikä hänelle ei löydy selustasta tukea. Projektialoilla ei synny yhtä helposti työyhteisöä

”Syvimmästä kuopasta on päästy. Uskon, että vuoden päästä tilanne on jo parempi.”

ja yhteisöllisyyttä kuin perinteisillä työpaikoilla.

– Nykypäivänä työntekijöiden puolensapito-osaamisessa olisi kehitettävää, jos on kehitettävää työnantajaosaamisessakin, ministeri opastaa.

Nousun merkkejä näkyy jo

Ministeri näkee tulevaisuudessa valoa. USAn markkinoilla näkyy aitoja kasvun merkkejä jopa reaalityalouden puolella. Suomen on ennustettu kuuluvan Euroopan nousun kärkimaihin. Jos ennustukset toteutuvat ja kasvu on korkeampaa kuin Euroopassa keskimäärin, se lupaa myös joillekin TEKiläisten toimialoille ruusuisempaa tulevaisuutta.

Ministerin mukaan kotimaisia työpaikkoja voidaan lisätä muun muassa verotuksellisin keinoin. TEKin jäsenille tärkeää marginaaliveron yläpään helpotusta hän ei kuitenkaan lue näihin keinoihin.

Marginaaliveron vaikutus työllisyyteen ei ole Filatovin mielestä yhtään sen suurempi kuin minäkään muunkaan veron. Vaikutus tulee veron kokonaismäärästä, ei siitä mihin se kohdentuu. Hänen mukaansa pienituloisten veronalennukset ovat kuitenkin kaikkein elvyttävimpiä, sillä pienituloisen kuluttaa lisäeuronsa kotimarkkinoilla. Parempituloisen käyttää ne vaikkapa tasokkaampiin ulkomaanlomiin, ministeri sanoo.

Talouden kansainvälisiin heilahteluihin ei pieni maa pysty ministerin mukaan juurikaan vaikuttamaan.

– Suomella on aika vähän konsteja, joilla se voi vaikuttaa esimerkiksi dollarin kurssiin suhteessa euroon, ministeri sanoo.

Kansainvälisten markkinoiden tilanteet heiluttavat vientialoja.

Kotimarkkinoihin vaikuttavia päätöksiä edellinen hallitus teki Filatovin mukaan jo ennalta. Rakennusalan suhdannetyöttömyy-

”Työntekijöillä olisi kehitettävää puolensapitamisessä.”

► tä hillittiin onnistuneesti esimerkiksi homekoulujen korjausrakentamisella ja muilla julkisilla investoinneilla, ministeri kehaisee sinipunaa saavutuksia.

– Emme ole enää menossa huonompaan suuntaan, vaan syvimmästä kuopasta on päästy. Uskon, että vuoden päästä tilanne vaikuttaa jo paremmalta.

Talouden vaihtelut näkyvät ministerin mukaan viiveellä työllisyysluvuissa. Työttömyys saattaa nousta vielä jonkin aikaa, vaikka talous on jo lähtenyt nousuun.

Työttömästä yrittäjäksi

Filatovin mukaan starttiraha voisi olla yksi keino löytää työllistymismahdollisuuksia, aluksi vaikka vain yrittäjän itsensä työllistäjänä. Hän haluaisi kohdistaa starttirahan ei vain työttömille, vaan myös muille oman yrityksen aloittajille.

Uudet yrittäjät tarvitsevat ministerin mukaan paljon tietoa saatavilla olevista palveluista. Samoin selkeää oppia, millaisia muita tukia tai tukitoimia on tarjolla.

Ministerin mukaan maamme on tutkimuksen ja tuotekehityksen kärkimaita. Se mahdollistaa osaltaan ihmisten työllistymistä laman jälkeen nouseville aloille.

Hän mainitsee esimerkkinä täydentävän koulutuksen. Osaaminen ja kysyntä saadaan kohtaamaan paremmin, kun luodaan tietuille aloille räätälöityjä koulutuspaketteja.

Koulutusta irtisanomisten sijaan

Työvoimakoulutusta pitäisi ministerin mukaan voida käyttää irtisanomisten ja lomautusten vaihtoehtona. Yritysten kanssa on tehty taantumavaiheessa yhteistyötä,

ja näin on myös voitu ehkäistä irtisanomisia.

Työvoimakoulutuksen pitäisi olla maanlaajuisesti saatavilla, mutta TE-keskusten rajat vaikuttavat usein siihen, miltä alueelta koulutus saa osallistujansa. Siksi ministeriön jätetään ensi vuoden rahanjaossa nykyistä enemmän rahaa valtakunnalliseen jakoon.

Työntantajat pitävät työttömyyttä edelleen rasitteena. Myös yliopistokoulutuksen saanut työntö joutuu osoittamaan osaamisensa perusteellisemmin kuin työssäkävä.

– Kyllä meillä työnantajat katsovat katkoja työurissa ja palkkaavat mieluummin toisesta työpäivästä työssäkävyn kuin työttömänä olevan työnhakijan.

Filatov sanoo, että tämä voi pahimmillaan johtaa jopa virherokrytointiin, kun pienellä ennakoiluottomuudella voitaisiin löytää hyvä työttömänä oleva hakija.

niihin liittyviä tukia, avustuksia ja etuuksia koskevaa lainsäädäntöä.

Lakiin sisältyy mahdollisuus hankkia työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena korkeakoulututkintoja – siis esimerkiksi suorittaa loppuun keskeytyneitä korkeakouluopintoja.

– On tärkeää, että laki tuli voimaan, sanoo ministeri Filatov.

Yliopistotasaisen koulutuksen toteuttaminen työvoimakoulutuksena ei ole ministerin mukaan helppoa, sillä opintokokonaisuudet on räätälöitävä henkilökohtaisesti tai hyvin pienille ryhmille.

Tänä vuonna työvoimakoulutuksena on hankittu 470 tutkintotavoitteista opiskelijapaikkaa. Uusien koulutusten käynnistyminen vie aikansa, mutta ministeri uskoo koulutusmahdollisuuksien lisääntyvän jo ensi vuonna.

Filatovin mielestä koulutuksen aikana työllistynyttä ei pitäisi sulkea pois jo aloitetusta koulutuksesta, vaan hänen olisi saatava jatkaa samassa koulutusohjelmassa. Työttömyysturvaa työssäkävä ei enää saa, mutta työvoimakoulutusta on mahdollista tarjota myös työssäkävälle ihmiselle. Esteitä voisivat asettaa lähinnä uuden työn tai koulutuksen ajankäytölliset vaatimukset. □

Keskeytyneen yliopistotutkinnon voi opiskella valmiiksi työvoimakoulutuksena.

Tutkinnon voi nyt suorittaa työttömänä

Vuoden 2003 alusta voimaan tullut työvoimapolitiittilaki uudisti työvoimaviranomaisten järjestämiä tai hankkimia palveluja sekä